

2026-07-02
Fö2026/01111

Försvarsdepartementet

Myndigheten för civilt försvar
651 81 Karlstad

Uppdrag till Myndigheten för civilt försvar att genomföra stödjande åtgärder som stärker skyddet av civilbefolkningen med fokus på skyddsrum

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för civilt försvar (MCF) i uppdrag att genomföra stödjande åtgärder som syftar till att stärka skyddet av civilbefolkningen med fokus på användning av skyddsrum. Vid genomförandet av uppdraget ska MCF i den mån det är möjligt även beakta skyddade utrymmen.

MCF ska:

- stödja kommuner i deras arbete med att informera ägare och nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar inom kommunen om vilka krav som gäller för hur skyddsrum och skyddade utrymmen ska iordningställas,
- stödja kommuner i deras arbete med att informera allmänheten om vilka skyddsrum och skyddade utrymmen som finns och hur dessa kan användas under höjd beredskap,
- utveckla och tillhandahålla utbildning till fastighetsägare och nyttjanderättshavare om vad det innebär att iordningställa, bereda plats i och i övrigt möjliggöra för drift av skyddsrum (normalskyddsrum och specialskyddsrum) samt skyddade utrymmen,
- överväga om särskilda åtgärder behöver vidtas för att möjliggöra att specialskyddsrum som ännu inte genomgått upprustning och modernisering kan nyttjas som skyddat utrymme vid behov,
- ta fram en vägledning som riktar sig till kommuner och regioner om bemanning för uppgifter inom befolkningskyddet avseende skyddsrum och skyddade utrymmen. Vägledningen ska bland annat innehålla

information om hur egen personal samt frivilliga kan användas i samband med att skyddsrum och skyddade utrymmen behöver iordningställas och användas under höjd beredskap. MCF ska inhämta och tillvarata goda exempel från kommuner och regioner som har påbörjat ett arbete med egen personal eller frivilliga för uppgifter inom befolkningsskyddet, exempelvis Västerås stad och Region Västmanland.

MCF ska samverka med länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner samt ett urval av kommuner. MCF ska inhämta synpunkter från civilsamhällets organisationer, såsom frivilliga försvarsorganisationer, idrottsrörelsen, friluftsrörelsen, funktionshindersrörelsen och trossamfunden, samt andra relevanta aktörer, exempelvis Fastighetsägarna och Allmännyttan.

Uppdraget beträffande stöd till kommuner att informera fastighetsägare och nyttjanderättshavare samt allmänheten ska redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 11 december 2026. Övriga delar av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 11 juni 2027.

Skälen för regeringens beslut

Att skydda civilbefolkningen vid höjd beredskap är en viktig uppgift för det civila försvaret. Vid ett väpnat angrepp kan skyddsåtgärder vara avgörande för civilbefolkningens överlevnad. Ett väl sammanhållet system för skydd av civilbefolkningen mot krigets konsekvenser är av yttersta betydelse. Det bidrar även till människors motståndskraft och försvarsvilja.

I Sverige finns i dag cirka 64 000 skyddsrum med plats för 7 miljoner personer. I den nya lagen (2026:440) om skyddsrum och skyddade utrymmen, som trädde i kraft den 1 juni 2026, görs ingen åtskillnad mellan olika typer av skyddsrum men i praktiken finns två huvudtyper – normalskyddsrum och specialskyddsrum. Normalskyddsrum är skyddsrum som ofta är belägna i källare i flerbostadshus och som har en enklare utrustningsnivå. Specialskyddsrum rymmer ofta en stor mängd personer, kan vara belägna i berggrum och är utrustade med avancerad teknik som kräver särskild kompetens för att kunna användas. Det finns ungefär 160 så kallade specialskyddsrum.

Skyddade utrymmen är en äldre företeelse¹ som nu har återinförts genom den nya lagen (2026:440) om skyddsrum och skyddade utrymmen. Ett skyddat utrymme ska vara utformat och utrustat för att ge ett skäligt skydd mot verkningar av sådana stridsmedel som kan antas komma till användning i krig. MCF ska genom föreskrifter bestämma i vilken omfattning skyddade utrymmen ska finnas och inom vilka områden i landets kommuner som sådana ska inrättas. Som utgångspunkt är det kommunerna som i enskilda fall fattar beslut om att ett skyddat utrymme ska inrättas. Om det finns skäl att inrätta ett sådant utrymme i en byggnad eller annan anläggning som ägs av staten eller en region är det dock MCF som fattar beslutet.

Om regeringen fattar beslut om höjd beredskap träder en rad skyldigheter i kraft som bland annat träffar fastighetsägare och nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar där det finns ett skyddsrum eller ett skyddat utrymme. Ansvar för att iordningställa och bereda plats i skyddsrum är tydligt – det är en uppgift för såväl fastighetsägare som nyttjanderättshavare. Denna uppgift kan bli särskilt utmanande för den som har många skyddsrum i sin ägo, vilket till exempel är fallet för många kommuner och regioner. Vad gäller specialskyddsrummen fanns tidigare krigsplacerad personal som ansvarade för driften av dessa skyddsrum. Någon sådan personal finns inte i dag. Det är emellertid ett rimligt antagande att den typen av grundkompetens som krävs för att iordningställa och driva specialskyddsrum redan finns hos många av landets kommuner och regioner.

Enligt 1 kap. 4 § lagen om skyddsrum och skyddade utrymmen ansvarar kommunerna för att informera ägare och nyttjanderättshavare om vilka krav som gäller för hur skyddsrum och skyddade utrymmen ska iordningställas. Kommunen har dessutom ett ansvar att informera sina invånare om vilka skyddsrum och skyddade utrymmen som finns inom kommunen och hur dessa kan användas. Detta är nya uppgifter för kommunerna.

Frivilliga utgör en viktig del av personalförsörjningen av Sveriges totalförsvaret. Regeringen har i propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34) framhållit behovet av att använda frivilliga försvarsorganisationer bland annat i arbetet med att förstärka befolkningsskyddet. Även civilsamhällesorganisationer kan vara viktiga i befolkningsskyddet. Tänkbara

---

¹ I lagen (1994:1720) om civilt försvar, som upphävdes 2006, reglerades bland annat skyddade utrymmen. Med skyddat utrymme avsågs i lagen ett utrymme som utformas och utrustas så att det ger ett skäligt skydd mot radioaktiv strålning och splitter samt i särskilt utsatta områden mot byggnadsras.

uppgifter är stöd till kommuner och regioner i samband med att skyddsrum och skyddade utrymmen behöver iordningställas och användas samt vid utrymning eller inkvartering under höjd beredskap. Många kommuner har redan upprättat frivilliga resursgrupper (FRG) som kan nyttjas när kommuners egna resurser inte räcker till i samband med krissituationer. För att driva på en sådan utveckling i hela landet finns det anledning att ge MCF i uppdrag att bidra till kommunernas arbete genom att ta fram en särskild vägledning för uppgifter kopplade till skyddsrum och skyddade utrymmen.

MCF har flera viktiga uppgifter i fråga om skyddsrum och skyddade utrymmen. Myndigheten ansvarar bland annat för skyddsrumregistret, i vilket samtliga skyddsrum i Sverige finns registrerade samt för skyddsrumskartan som visar allmänheten var skyddsrummen finns. MCF ansvarar i dag också för kontroll av skyddsrum. Även länsstyrelserna har en viktig regional roll när det gäller skyddet av civilbefolkningen. Länsstyrelserna är enligt 7 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion geografiskt områdesansvarig myndighet och högsta civila totalförsvarsmyndighet i respektive län och fyller en viktig roll som en länk mellan staten och kommunerna vad gäller arbete med civilt försvar. Därför är det särskilt viktigt att MCF samverkar med länsstyrelserna i genomförandet av detta uppdrag.

På regeringens vägnar

Carl-Oskar Bohlin

Anna-Karin Lindberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Socialdepartementet/HC

Finansdepartementet/BA, K, SFÖ

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB

Länsstyrelserna

Sveriges Kommuner och Regioner